

Мерленко І. М.¹, Зінчук М. І.², Шворак А. М.³, Августинювич М. Б.⁴

МОЖЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ СИРОВИННИХ ЗОН НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОГО ШАЩЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вахливою складовою у роботі щодо якості і безпеки сільськогосподарської продукції є створення спеціальних сировинних зон для виготовлення продуктів дитячого і дієтичного харчування. На жаль, останніми роками їх виробництво стало неприбутковим через відсутність державної стратегії розвитку вітчизняного ринку цих продуктів, що сприяє заповненню ринку імпортною продукцією високої вартості, недоступною переважній більшості населення України.

Так, тільки для забезпечення дітей від народження до 14 років потрібно близько 1 млн. т/рік спеціальних продуктів дитячого харчування, тоді як фактично їх вироблять 63 тис. т [1]. Здійснення на державному рівні комплексу заходів, спрямованих на створення спеціальних сировинних зон (ССЗ) стимулюватиме розвиток вітчизняного виробництва продуктів дитячого і дієтичного харчування.

Основна мета створення спеціальних сировинних зон (ССЗ) співпадає з метою біологічного землеробства: отримання високоякісної сільськогосподарської продукції за умови обмеженого використання засобів хімізації сільського господарства (пестицидів, мінеральних добрив). Правильно організована експлуатація ССЗ гарантує найбільш повне використання агробіологічного потенціалу території, виключає вплив промисловості і транспорту на якість продукції, забезпечує збереження природних ресурсів (в першу чергу ґрунтів), охорону навіколишнього природного середовища, що в комплексі дає можливість вести біологічне землеробство на високому рівні та у достатньо довгий термін.

Для отримання продуктів харчування високої якості необхідно, щоб ґрунти відповідали певним стандартам за агрохімічними показниками, показниками екологічної стійкості та санітарно-гігієнічного стану.

Саме тому одним з основних напрямів державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затверджених Постановами КМУ та ВР України, є "активізація педоходу сільського господарства на біологічні методи господарювання та виробництва екологічно безпечної продукції" [2, 3].

На період військових дій дана робота частково призупинена.

В свій час нами були проведені моніторингові роботи на території Шацького району з метою виявлення можливостей запровадження ССЗ.

Створення ССЗ на теренах колишнього Шацького району (де розміщений ШНПП) буде одним з кроків, які дозволять зберегти унікальну територію та отримувати екологічно безпечну сировину для виробництва дитячого та дієтичного харчування.

1, 2, 3, 4 Мерленко І. М., Зінчук М. І., Шворак А. М., Августинювич М. Б. – Луцький національний технічний університет.

Головним завданням роботи є визначення в теоретичному та практичному плані можливості надання статусу ССЗ виробникові сировини в умовах колишнього Шацького району Волинської області. З цією метою заплановано проаналізувати основні середньозважені показники агроекологічного стану ґрунтів в системі "район-господарство-поле".

Науково-практичні роботи проводились за такою схемою (рис. 1).

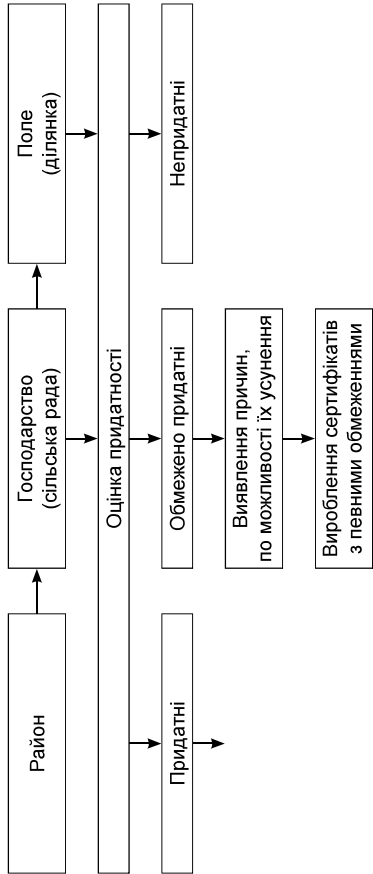

Рис. 1. Схема лібору спеціальних сировинних зон

Статус спеціальної сировинної зони надається чітко визначеним територіям (земельним ділянкам), де саме може вироблятися сировина для виготовлення продуктів дитячого харчування.

Серед найбільш характерних проблем господарств-виробників сировини можна відмітити недостатній для ґрунтів спеціальних сировинних зон вміст гумусу, макро- і мікроелементів, застосування синтетичних пестицидів і мінеральних добрив.

Кінцевим етапом робіт з підготовки агроекологічного обґрунтування є надання рекомендації про можливість (або недоцільність) надання виробнику сировини статусу ССЗ для виробництва продуктів дитячого і дієтичного харчування.

В табл. 1 показано розподіл площ Шацького району за придатністю до ССЗ

Таблиця 1

Показники	Розподіл площ Шацького району за придатністю до ССЗ					
	П		О		Н	
Вміст гумусу, %	га	%	га	%	га	%
рН сол	1353	23,0	3432	58,3	1103	18,7
Фосфор, мг/кг ґрунту	1108	18,8	4780	81,2	-	-
Калій, мг/кг ґрунту	3309	56,2	2579	43,8	-	-
	-	-	620	10,5	5268	89,5

Закінчення таблиці 1					
Марганець, мг/кг	-	-	5888	100,0	-
Цинк, мг/кг	4785	81,3	1103	18,7	-
Мідь, мг/кг	383	6,5	5057	85,9	448
Бор, мг/кг	-	-	3595	61,1	2293
					38,9

Примітка: п – придатні; о – обмежено придатні; н – непридатні для виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого і дієтичного харчування.

Після проведення аналізу результатів агрохімічної паспортизації на площі 607 га можна створювати ССЗ для вирощування сировини для виробництва дитячого та дієтичного харчування. На даній території відсутнє забруднення важкими металами, радіонуклідами та пестицидами.

З метою розширення площ під ССЗ необхідно збільшити внесення органічних добрив, мінеральних калійних добрив та борних добрив. Ці мікроприємиства дозволять збільшити вміст калію та бору в ґрунтах колишнього Шацького району.

Список використаних джерел:

1. **Макаренко Н. А.** Спеціальні сировинні зони: шляхи створення та раціонального використання//Агроекологічний журнал. – № 2. – 2007. – С. 25–27.
2. **Постанова Верховної Ради України №188/98-ВР** "Про основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки" від 05.03.1998 р.
3. **Постанова КМУ** "Про затвердження Порядку надання статусу спеціальної зони з виробництва сировини, що використовується для виготовлення продуктів дитячого і дієтичного харчування" від 03.10. 2007р. № 1195.

Міщенко О.¹

ПРИРОДНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

УДК 911.3:338.485(477.82-2)

Досліджено зміст понять культурна та природна спадщина. Визначено потенціал культурної та природної спадщини Шацького національного природного парку (ШНПГП).

Ключові слова: природна спадщина, культурна спадщина, Шацький національний природний парк.

Природна та культурна спадщина є важливим ціннісним складником, який визначає ідентичність та самобутність нації. В умовах збройної агресії росії проти України, коли на тимчасово окупованих територіях відбувається знищення національних українських цінностей, дослідження та популяризація природної та культурної спадщини є актуальним завданням науковців.

Метою написання цієї роботи є окреслення культурної та природної спадщини Шацького національного природного парку.

Культурна спадщина України висвітлена у працях К. Поливач [5]. В Україні створено інтерактивний атлас "Населення України та його природна і культурна спадщина" [6]. Шацький національний природний парк досить добре вивчена природоохоронна територія. Нами вона досліджувалась в контексті розвитку екологічного туризму загалом [2], вивчались його культурові об'єкти як складники туристично-рекреаційного потенціалу зокрема [3] та ін.

Культурна спадщина охоплює об'єкти, які охороняються на національному та регіональному (місцевому) рівнях. Об'єкти культурної спадщини за видами поділяють на:

- архітектурні, які охоплюють різноманітні культурові споруди: церкви, синagogи, каплиці, монастирі тощо;
- історичні – меморіали та меморіальні комплекси (в Україні часто створюються на місці колишніх кладовищ), поховання видатних постатей, кладовища, братські могили та козацькі могили;
- монументального мистецтва, представлені об'єктами, які пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утвореними ними комплексами (ансамблями), зокрема цвинтарі, меморіали, надмогильні споруди тощо;
- археологічні, представлені городищами, курганами, залишками стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, могильниками, культуровими місцями та спорудами, їх залишками чи руїнами, металітами,

¹ Міщенко О. – к. геогр. н., доц. кафедри фізичної географії Волинський національний університет імені Лесі Українки